

LUSINDA RAJLI

*Devojčica
na litici*

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Lucinda Riley

THE GIRL ON THE CLIFF

Copyright © Lucinda Riley, 2011

All rights reserved

Translation copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Stivenu

„I tako nastavljamo, čamcima uzvodno, neumorno
nošeni u prošlost.“

F. Skot Ficdžerald, *Veliki Getsbi*

Aurora

Ja sam ja.

I ja ću vam ispričati jednu priču.

To što sam upravo napisala najteže je za jednog pisca, bar su mi tako rekli.

Recimo to ovako: pokloni se i počni. Plagirala sam prvi pokušaj pripovedanja svog mlađeg brata. Uvek sam se divila jednostavnosti te njegove početne rečenice.

Dakle, počinjem.

Moram da vas upozorim da nisam stručna za ovo. U stvari, čak se i ne sećam kad sam poslednji put spustila pero na hartiju. Znae, uvek sam govorila telom. Pošto više ne mogu to da radim, odlučila sam da govorim umom.

Uopšte ne pišem ovo s namerom da ikada bude objavljeno. Možda zato što sam sebična. U životnoj sam fazi koje se svako užasava – u onoj kad ispunjavaš dane prošlošću jer je preostalo malo budućnosti.

A tu ima posla.

A mislim i da je moja priča – priča o meni i mojoj porodici, koja počinje gotovo stotinu godina pre nego što sam se rodila – zanimljiva povest.

Znam da svako o svojoj priči misli tako. Što i jeste tačno. Postojanje svakog ljudskog bića je fascinantno, uvek sadrži mnoštvo dobrih i zlih likova.

I gotovo uvek, negde usput, sadrži čaroliju.

Dali su mi ime po princezi iz čuvene bajke. Možda je to razlog što sam oduvek verovala u čarolije. A dok sam odrastala, shvatila sam da je bajka alegorija velikog životnog plesa u koji se svi mi upuštamo od trenutka kad se rodimo.

I nema bekstva do smrti.

Dakle, dragi čitaocē – mogu tako da vam se obratim jer će moja priča naći publiku i ako je pročita samo jedan čovek – dozvolite mi da vam ispričam svoju povest.

Pošto su mnogi likovi umrli pre nego što sam se ja rodila, svojski ću se potruditi da ih maštom oživim i dočaram.

I dok sedim ovde i razmišljam o priči koju ću vam pripovedati, a koju su mi predale dve generacije, iskrsava najvažnija tema. Reč je, naravno, o ljubavi i o izborima na koje se svi odlučujemo vođeni njome.

Mnogi od vas će odmah pomisliti da govorim o ljubavi između muškarca i žene. Da, ima i nje, mnogo. Ali postoje i drugi, dragoceni njeni oblici, jednako moćni, na primer, roditeljska ljubav prema detetu. Postoji, takođe, i opsesivna, destruktivna ljubav, koja daje sebi oduška i pustoši.

Druga tema ove priče su ogromne količine čaja koje ljudi, čini se, piju – ali, otišla sam u digresiju. Oprostite mi, tako rade ljudi koji se osećaju staro.

Vodiću vas kroz priču i prekidati kad osetim da je neopodno da nešto podrobnije objasnim, jer je priča složena.

A sad bih počela, još više komplikujući stvar, odnegde s kraja svoje povesti, kad sam bila osmogodišnje dete bez majke. Na vrhu litice što gleda u zaliv Danvorli, meni najdraže mesto na svetu.

Nekada davno...

Zaliv Danvorli, Zapadni Kork, Irska

Sitna prilika je stajala opasno blizu ivice litice. Njena bujna, duga riđa kosa vijorila se iza nje na jakom vetru. Tanka bela pamučna haljina dopirala joj je do članaka i otkrivala bosa stopala. Ruke joj behu ispružene i napete, dlanova okrenutih ka penušavoj masi sivoga mora ispod nje, a bledo lice je gledalo naviše kao da nudi sebe, kao da se žrtvuje prirodnim silama.

Gronja Rajan je stajala i posmatrala je, opčinjena ovom vizijom nalik priviđenju. Čula su joj bila suviše zbrkana da odredi da li je ono što vidi pred sobom stvarno ili samo umišlja. Sklopila je oči na delić sekunde pa ih ponovo otvorila i videla da je ona prilika još tamo. Pošto joj je mozak primio odgovarajuće poruke, pošla je obazrivim koracima napred.

Kad se približila, Gronja je shvatila da je to samo dete, a da je bela pamučna haljina na njoj zapravo spavaćica. Gronja je jasno videla crne olujne oblake kako se gomilaju nad morem i osetila kako joj obraze peckaju prve kapljice nadolazeće kiše, slane od mora. Krhkost tog malenog

ljudskog bića naspram divljeg okruženja navela ju je da požuri prema detetu.

Vetar joj je sad šibao oko ušiju i počeo besno da huji. Gronja se zaustavila deset metara od devojčice, koja je i dalje nepomično stajala. Videla je kako se pomodreli nožni prstići stoički drže za stenu, dok joj je sve jači vetar šibao i povijao tanušno telo kao mladicu vrbe. Prišla je bliže devojčici i stala odmah iza nje ne znajući šta da radi. Instinkt joj je govorio da zgrabi dete, ali ako se devojčica uplaši i ako se okrene, jedan pogrešan korak bi mogao izazvati nezamislivu tragediju i odneti dete u sigurnu smrt na stenama oko kojih se more penilo četrdesetak metara niže.

Gronja je stajala sva uspaničena i dok je očajnički pokušavala da smisli kako je najbolje da je izbavi iz opasnosti. Ali pre nego što je uspela da odluči, devojčica se okrenula i zagledala u nju bezizražajnim očima koje je nisu videle.

Gronja je nagonski ispružila ruke. „Neću te povrediti, dajem reč. Dođi k meni i bićeš bezbedna.“

Devojčica je i dalje piljila u nju, ne mičući se s mesta na kom je stajala, na ivici litice.

„Odvešću te kući ako mi kažeš gde živiš. Ovde ćeš se nasmrtno prehladiti. Molim te, dozvoli da ti pomognem“, preklinjala ju je Gronja.

Prišla je još jedan korak bliže detetu, a devojčici tad, kao da se probudila iz sna, licem prede izraz straha. Smesta se okrenula udesno i potrčala duž ruba litice, dalje od Gronje, pa nestala iz vidokruga.

„Već sam se spremala da pošaljem potragu za tobom. Bogami, oluja se baš razduvala.“

„Mama, imam trideset i jednu godinu, a poslednjih deset godina živim sama na Menhetnu“, odvrati Gronja suvo dok je ulazila u kuhinju i kačila mokru jaknu iznad šporeta na drva. „Ne moraš da me opominješ. Ne zaboravi da sam sad velika devojka.“ Smešeći se, prišla je majci, koja je postavljala sto za večeru, i poljubila je u obraz. „*Stvarno.*“

„Možda i jesi, ali znala sam i jače muškarce koje je ovakav olujni vetar oduvao s litice.“ Ketlin Rajan pokaza kroz kuhinjski prozor ka podivljalom vetru, koji je povijao žbun gole visterije i njenim beživotnim, smeđim grančicama lupkao o okno. „Baš sam skuvala čaj.“ Ketlin obrisa ruke o kecelju i priđe šporetu. „Jesi li za šolju?“

„Divno, mama. Što malo ne sedneš da odmoriš noge, samo nekoliko minuta, a ja ću nam obema sipati. Može?“ Gronja povede majku do kuhinjske stolice, izvuče je ispod stola i nežno natera majku da sedne.

„Ali samo pet minuta, momci se vraćaju u šest i tražiće da jedu.“

Dok je sipala jaku tečnost u dve šolje, Gronja je samo ćutke podigla obrvu zbog majčine domaćičke posvećenosti mužu i sinu. Kao da se ništa nije promenilo za poslednjih deset godina koliko je bila odsutna – Ketlin je oduvek ugađala svojim muškarcima, stavljajući njihove potrebe i želje ispred svojih. Međutim, upoređujući majčin život sa svojim, u kom se emancipacija i jednakost polova podrazumevaju, Gronju obuze nelagoda.

Pa ipak... uprkos tome što je oslobođena onog što bi mnoge moderne žene smatrale staromodnom muškom tiranijom, koja je od njih trenutno zadovoljnija – majka ili ćerka? Gronja tužno uzdahnu dok je sipala majci mleko u čaj. Znala je odgovor na to pitanje.

„Tako, mama. Hoćeš kolač?“ Gronja stavi limenu kutiju pred Ketlin i otvori je. Kao i obično, bila je do vrha puna kolača s kremom od jaja, burbona i domaćeg keksa. Još jedna relikvija iz detinjstva, u koju bi njene njujorške savremenice što vode računa o liniji gledale sa istim užasom kao i u nuklearnu bombu.

Ketlin uze dva kolača i reče: „Hajde, posluži se, da mi praviš društvo. Istini za volju, jedeš kao miš.“

Gronja poslušno uze da gricka biskvit misleći kako se, otkad je stigla kući pre deset dana, oseća punom do grla, kao da će pući od majčine obilne domaće hrane. Pa ipak, mogla je s pravom reći da ima zdraviji apetit od većine žena koje je poznavala u Njujorku. A *osim toga*, i koristila je rernu u svrhe kojima je i namenjena, a ne samo kao zgodno mesto za odlaganje tanjira.

„Sad ti se od šetnje malo razbistrilo u glavi, je li?“ usudila se da upita Ketlin, jedući već treći kolač. „Kad god imam na umu neki problem koji treba rešiti, ja odem u šetnju i vratim se sa odgovorom.“

„U stvari...“ Gronja otpi čaja. „Videla sam nešto čudno, mama, dok sam bila napolju. Neka mala devojčica, od možda osam ili devet godina, stajala je u spavaćici na samoj ivici litice. S divnom dugom, kovrdžavom, riđom kosom... Kao da mesečari jer, kad se okrenula da me pogleda pošto sam joj prišla, oči su joj bile...“ – tragala je za pravim opisom – „... prazne. Kao da me ne vidi. Onda se, izgleda, probudila i odjurila kao uplašeni zec uzbrdo uz stazu na litici. Znaš li ko bi to mogao biti?“

Gronja je gledala kako s Ketlininog lica nestaje boje. „Mama, jesi li dobro?“

Ketlin se vidno stresla. Zurila je u ćerku. „Kažeš da si je videla pre samo nekoliko minuta, dok si bila u šetnji?“

„Da.“

„Marijo, majko božja.“ Ketlin se prekrstila. „Vratili su se.“

„Ko se vratio, mama?“ , upita Gronja zabrinuto, jer joj se majka tako potresla.

„Zašto su se vratili?“ Ketlin se zagledala kroz prozor u noć. „Zašto bi to želeli? Mislila sam... mislila sam da je konačno gotovo, da su otišli zauvek.“ Zatim je zgrabila Gronju za ruku. „Jesi li sigurna da si videla malu devojčicu a ne odraslu ženu?“

„Sasvim sam sigurna, mama. Kao što sam rekla, od nekih osam ili devet godina. Bila sam se zabrinula za nju; nije imala ništa na nogama i činilo se da se smrzava. Da budem iskrena, pomislila sam da sam videla duha.“

„Na neki način i jesi, Gronja, to je sigurno“, promrmlja Ketlin. „Mora da su stigli u proteklih nekoliko dana. Prošlog petka sam prelazila preko brda i prošla pored same kuće. Posle deset uveče, a prozori nisu bili osvetljeni. Stara kuća je bila zatvorena.“

„A gde je to?“

„Kuća Danvorli.“

„Ona velika, napuštena kuća na samom vrhu litice, gore iznad nas?“ , upita Gronja. „Pa ona je godinama prazna, zar ne?“

„Da, bila je prazna u tvom detinjstvu, ali...“ Ketlin uzdahnula. „Vratili su se nakon što si se ti preselila u Njujork. A onda kad se... dogodila nesreća, otišli su. Niko se nije nadao da će ih ponovo videti u ovim krajevima. I bilo nam je drago zbog toga“, naglasila je svoje reči. „Bilo je nečeg u prošlosti između njih i nas, još od davnina. Ali šta se tu može“ – Ketlin lupi dlanom po stolu i ustade – „šta je bilo bilo je, a tebi bih savetovala da ih se kloniš. Oni donose samo nevolju ovoj porodici, to je sigurno.“

Gronja je gledala kako majka prilazi šporetu i skamenjenog lica vadi iz rerne gvozdenu šerpu s večernjim obrokom. „Ako dete koje sam videla ima majku, ona bi sigurno volela da zna u kakvoj joj je opasnosti ćerka danas bila?“, reče obazrivo.

„Nema majku.“ Ketlin je ritmično mešala jelo varjačom.

„Umrla je?“

„Da.“

„Shvatam... Pa ko se onda stara o jadnom detetu?“

„Ne pitaj mene o tome kako im je uređeno domaćinstvo“ – Ketlin je slegla ramenima. „Nije me briga niti želim da znam.“

Gronja se namršti. Ovakav majčin stav bio je potpuno različit od njenog uobičajenog ponašanja. U njenom širokom majčinskom srcu uvek je bilo mesta za svako stvorenje u nevolji. I u porodici i među prijateljima, uvek je bila prva tamo gde ima problema i gde je potrebna podrška. Naročito kad su u pitanju deca.

„Kako joj je majka umrla?“

Varjača je prestala da kruži po šerpi i zavlada tišina. Konačno Ketlin duboko uzdahnu i okrete se ka ćerki. „Pa, i kad ti ne bih rekla, sigurno bi uskoro čula od nekog drugog. Oduzela je sebi život, eto šta je uradila.“

„Hoćeš da kažeš da je izvršila samoubistvo?“

„Što ti izađe na isto, Gronja.“

„Pre koliko vremena?“

„Bacila se sa litice pre četiri godine. Telo su joj našli dva dana kasnije, voda ga je izbacila na žalost Inčidoni.“

Sad je Gronja začutala. Konačno se osmelila da pita: „Odakle je skočila?“

„Po svemu sudeći odande gde si joj danas videla ćerku. Rekla bih da je Aurora tražila mamu.“

„Znaš kako se zove?“

„Naravno. To nije nikakva tajna. Porodica Lajl je nekada posedovala ceo Danvorli, uključujući i ovu kuću. Nekada davno bili su gazde i gospodari u ovim krajevima. Prodali su zemlju šezdesetih godina, ali su zadržali kuću na litici.“

„Negde sam videla to ime... *Lajl*...“

„Porta naše crkve puna je njihovih grobova. Uključujući i njen.“

„A jesi li i ranije viđala tu curicu – Auroru – na stenama?“

„Njen tata ju je zato i odveo odavde. Kad je *ona* umrla, to dete je kao malo mače išlo po stenama i dozivalo je. Mislim da je bila poluluda od žalosti.“

Gronja vide kako majčine crte malo omekšavaju. „Sirota mala“, prošaputala je.

„Da, bio je to žalostan prizor i ona ništa od toga nije zaslužila, ali u toj porodici se provlači jedna loša crta. Poslušaj me, Gronja, ne upuštaj se ni u šta s njima.“

„Pitam se zašto su se vratili“, promrmlja Gronja, gotovo za sebe.

„Ti Lajlovi su priča za sebe. Ne znam i nije me briga. A sad, budi korisna i pomoz mi da postavim sto.“

Gronja je otišla u svoju sobu na spratu čim je prošlo deset sati, kao što je radila svake noći otkad je došla kući. Majka je dole u kuhinji postavljala sto za sutrašnji doručak, otac je dremao u fotelji ispred televizora, a njen brat Šejn bio je u seoskom pabu. Njih dvojica su vodili farmu od dvesta hektara, gde su uglavnom gajili goveda za proizvodnju mleka i ovce. „Dečko“, kako su još od mилоšte zvali dvadesetdevetogodišnjeg Šejna, nije pokazivao nikakvu nameru da se odseli iz kuće. Žene su dolazile i prolazile, ali retko preko praga

roditeljske kuće na farmi. Ketlin je samo podizala obrve zbog toga što joj je sin i dalje neoženjen, ali Gronja je znala da bi majka bez njega bila izgubljena.

Zavukla se ispod pokrivača osluškujući dobovanje kiše po prozorskim oknima i nadajući se da je mala Aurora Lajl unutra, ušuškana i u toplom. Okretala je stranice knjige, ali uskoro je počela da zeva i nije mogla da se skoncentriše. Možda je pospana zbog ovdašnjeg svežeg vazduha; u Nju-jorku je retko odlazila u krevet pre ponoći.

Za razliku od nje, Gronja se gotovo i nije sećala da je tokom njenog detinjstva majka izbivala noću iz kuće. A kad bi i otišla preko noći na neku milosrdnu misiju kao što je negovanje bolesnih rođaka, ili da obezbedi porodicu da ne bude gladna i da sav veš bude opran, to je imalo razmere vojne operacije. Što se pak njenog oca tiče, Gronja je sumnjala da je on *ikada* proveo noć van svog kreveta za trideset četiri godine svoga braka. Svakog bogovetnog jutra u svom životu ustajao je u pola šest i odlazio na mužu, a vraćao se kući u sumrak. Muž i žena su u svako doba znali gde se tačno ono drugo nalazi. Životi su im bili kao jedan – združeni i nerazdvojni.

A ono što ih je spajalo bila su njihova deca.

Kad su Met i ona počeli da žive zajedno pre osam godina, smatrali su da se samo po sebi razume da će jednog dana biti i beba. A dok se za to ne ukaže povoljan trenutak, oni su, kao i svaki drugi moderan par, zgrabili život za gušu i živeli brzo i burno dok još mogu.

A onda jednog jutra Gronja je ustala i, kao i svakog jutra, navukla trenerku s kapuljačom i izašla da džogira uz Hadson do parka Bateri i zaustavila se u Zimskoj bašti da uživa u beloj kafi i đevreku. I tamo se to dogodilo; pijuckajući kafu, pogledala je u kolica koja su stajala pored susednog stola.

Unutra je čvrsto spavalo sićušno novorođenče. Gronju je iznenada obuzela snažna potreba da izvadi bebu iz kolica i zaštitnički privije njenu nežnu, paperjastu glavicu uz svoje grudi. Pošto joj se bebina majka uznemireno nasmešila pa ustala i odgurala kolica dalje od nje, Gronja je otrčala kući, bez daha od osećanja koja su se u njoj uskomešala.

Očekujući da je to prođe, čitav dan je provela u svom ateljeu, potpuno zaokupljena oblikovanjem podatne smeđe gline po najnovijoj narudžbini, ali osećanje se nije izgubilo.

U šest je izašla iz ateljea, istuširala se i presvukla u nešto prigodno za otvaranje umetničke galerije, kuda je išla te večeri. Zatim je sipala sebi čašu vina i prišla prozoru s kog se pružao pogled na treperava svetla Nju Džersija na drugoj obali reke Hadson.

„Želim da rodim bebu.“

Zatim je otpila poveliki gutljaj vina. Pa se zakikotala zbog besmislenih reči koje je upravo izgovorila. Stoga ih je ponovo glasno kazala, samo da se uveri.

A one su ponovo zvučale ispravno. Ne samo ispravno već i potpuno prirodno, kao da su ta pomisao i ta potreba bile u njoj čitavog njenog života, a svi razlozi „protiv“ jednostavno su isparili i sad izgledali smešno.

Gronja je otišla na otvaranje galerije, neobavezno ćaskala s uobičajenim društvom umetnika, kolekcionara i onih što otvaraju kovertu u takvim prigodama. Pa ipak, neprestano je razmišljala o praktičnim mogućnostima za ostvarivanje životne odluke koju je donela. Hoće li morati da se presele? Ne, u prvo vreme verovatno neće – njihovo potkrovlje u četvrti Trajbeka veoma je prostrano, a Metova radna soba može se preurediti u dečju sobu. On je ionako retko koristi jer više voli da radi na laptopu u dnevnoj sobi. Stanuju na trećem spratu, ali teretni lift je dovoljno velik da u njega

stanu kolica. Lako i brzo se može doći pešice do parka Bateri, s dobro opremljenim igralištem i svežim vazduhom s reke. Gronja ne radi kod kuće nego u svom ateljeu, ali čak i kad bi uposlili dadilju, ona bi bila na samo nekoliko sekundi od bebe ako joj zatreba.

Kasnije te noći, Gronja je legla u veliki, prazan krevet i razdraženo uzdahnula što još malo mora da zadrži za sebe svoje planove i uzbuđenje. Met je čitave prošle nedelje bio odsutan i neće se vratiti kući još nekoliko dana, a takve se stvari ne govore telefonom. Pred jutro je konačno zaspala, zamišljajući Metov ponosni pogled dok mu pruža njegovo tek rođeno dete.

Kad je stigao kući, Met se tom idejom oduševio koliko i ona. Odmah su sa zadovoljstvom prionuli na ostvarivanje svoga plana, oboje presrećni što imaju zajednički tajni projekat, koji će ih spojiti i zauvek vezati, baš kao i njihove roditelje. Samo je to bio onaj delić koji nedostaje da ih jednom zasvagda ujedini u blisku, uzajamno zavisnu zajednicu. Jednom rečju, u *porodicu*.

Gronja je ležala u uskom krevetu svog detinjstva i osluškivala gnevno zavijanje vetra oko čvrstih kamenih zidova seoske kuće. Uzela je papirnu maramicu i snažno izduvala nos.

To je bilo pre godinu dana. Strašna je istina da ih njihov „zajednički projekat“ nije ujedinio. Uništio ih je.

Kad se Gronja sutradan ujutru probudila, oluja od prethodne noći bila je samo uspomena, otišla je i sa sobom odnela sive oblake. Retko za zimsko doba, pojavilo se sunce i obasjalo talasasti predeo koji se video s njenog prozora, ističući beskrajno zelenilo polja što okružuju imanje, poprskana belim, vunanim tačkicama ovaca koje su po njima pasle.

Gronja je iz iskustva znala da ovakvo vreme neće potrajati dugo, da je sunce Zapadnog Korca ćudljiva primadona koja svojim prisustvom obasja pozornicu, sve zaspe svojom slavom, a onda nestane isto tako brzo kao što se i pojavila.

Pošto proteklih deset dana nije mogla da izađe na redovno trčanje, zbog neprekidne kiše, Gronja je iskočila iz kreveta i brzo počela da pretura po još neraspakovanom koferu da nađe trenerku i patike.

„Jutros si mi nešto poranila“, primeti majka kad je Gronja sišla u kuhinju. „Hoćeš kaše?“

„Uzeću kad se vratim. Idem na trčanje.“

„Nemoj se suviše zamarati. Nemaš baš zdravu boju – obrazi ti nisu rumeni.“

„Nadam se da ću upravo to postići, mama.“ Gronja je obuzdavala osmeh. „Vidimo se kasnije.“

„Pazi samo da se ne prehladiš!“, doviknula je Ketlin za ćerkom, koja je već nestala kroz vrata. Gledala je s kuhinjskog prozora kako se Gronja udaljava trčeći uskim vijugavim putem što seče polja, ograđena drevnim zidom od naslaganog kamena, koji vodi do glavnog puta i do staze što se penje uzbrdo, na stene.

Kad je Gronja bila došla kući, Ketlin je prenerazio ćerkin izgled; za tri godine, otkad ju je poslednji put videla, njena lepa, krepka ćerka – za kojom su se uvek svi okretali, obraza rumenih kao breskva i nežnog tena, kovrdžave plave kose i živahnih tirkiznih očiju – kao da je izgubila vitalnost. Razgovarajući o tome sa svojim mužem Džonom, primetila je da Gronja izgleda kao jarkoružičasta bluza koja je greškom oprana s tamnim rubljem, pa je ispala mutna, posivela uspomena onoga što je nekada bila.

Ketlin je znala razlog tome. Gronja joj je ispričala kad ju je zvala iz Njujorka da pita može li malo doći kući. Složila se, naravno, oduševljena neočekivanom prilikom da provede izvesno vreme s ćerkom. Međutim, nije razumela šta je Gronju na to podstaklo – u takvim trenucima njen čovek i ona svakako moraju biti zajedno, da se nađu jedno drugom u njihovoj žalosti a ne da ih razdvaja pola sveta.

A onaj divni Met je zvao telefonom svake večeri i želeo da razgovara s njom, ali Gronja je tvrdoglavo odbijala da se javi. Ketlin je on oduvek bio drag; pristojan i zgodan, s mekim naglaskom iz Konektikata i besprekornih manira, Met je podsećao Ketlin na filmske zvezde o kojima je sanjara kao devojka. Met joj je ličio na mladog Roberta Redforda. Nije mogla da shvati zašto se Gronja još odavno nije udala za

njega. A sad je Gronja, oduvek svoje glava kad nešto uvrti u glavu, na ivici da ga sasvim izgubi.

Ketlin nije znala mnogo o velikom svetu, ali je dobro razumela muškarce i njihov ego. Oni nisu sazdani od istog materijala kao žene – nisu tako sposobni da podnesu odbacivanje – pa je stoga u jedno bila sigurna: da će večernji telefonski pozivi uskoro prestati i da će Met odustati.

Osim ako ne postoji nešto što Ketlin ne zna...

Uzdahnula je dok je sklanjala posuđe od doručka i spuštala ga u sudoperu. Gronja je njena zlatna devojčica – jedina iz klana Rajanovih koja je odletela iz gnezda i učinila sve da se njena porodica, a naročito majka, ponosi njome. Dete o kom rođaci žele sve da čuju dok pomno gledaju isečke iz raznih novina gde su objavljeni detalji o Gronjinoj najnovijoj izložbi u Njujorku, koje joj je njena ćerka slala, zadivljeni time što bogati klijenti naručuju od Gronje dela kojima će obesmrtniti likove svoje dece ili životinja u bronzi...

Uspeti u Americi – to je i dalje bio najveći irski san.

Ketlin je brisala činije i pribor za jelo, i odlagala ih u kredenac. Ničiji život, naravno, nije savršen – Ketlin je to znala. Oduvek je pretpostavljala da Gronja ne čezne za trupkanjem malih stopala po podu i prihvatila je to. Najzad, ima lepog, snažnog sina koji će joj jednoga dana podariti unuke. Ali svejedno, mislila je da je to pogrešno. Iako je živela luksuznim životom u Njujorku, koji je Ketlin smatrala središtem univerzuma, nedostajala je beba. I dok ne bude bebe, njena ćerka neće biti srećna.

Ketlin se nije mogla oteti pomisli da Gronja već ima i dosta godina. I pored svih tih novih preparata koji potpomažu i podstiču čuda prirode, mladost se ne može nadomestiti. Njoj samoj bilo je devetnaest godina kad je dobila Gronju. I

sva je kiptela od snage da neguje još jednu bebu u naredne dve godine. A Gronji je trideset jedna. I ma šta mislile ove moderne radne žene, nemoguće je imati sve.

I zato, iako je saosećala s ćerkom zbog njenog gubitka, na taj način je prihvatila ono što jeste, ne tugujući za onim čega nema. I s tom mišlju u glavi Ketlin pođe stepeništem na sprat, da namesti krevete.

Gronja se umorno spustila na vlažnu stenu mahovinom obraslu da dođe do daha. Huktala je i dahtala kao starica; očigledno su svoj danak uzeli pobačaj i izostanak vežbanja u poslednje vreme. Spustila je glavu među kolena boreći se za dah i patikama udarala krupno busenje trave. Busenovi su, međutim, tvrdoglavo odbijali da se odvoje od svog snažnog korenja, koje ih čvrsto drži pod zemljom. Kamo sreće da je tako bilo i s onim malim životom u njoj...

Četiri meseca... Met i ona su najzad poverovali da je sad konačno i bezbedno – opšte je poznato da je bezbedno kad se dotle stigne. Do tada paranoična, Gronja je počela da se opušta i da se predaje željenim fantazijama o tome kako će uskoro postati *majka*.

Onda su Met i ona objavili vesti i jednim i drugim roditeljima, budućim babama i dedama; Elejn i Bob, Metovi roditelji, izveli su ih u *L'Eskal*, restoran nedaleko od njihove ogromne kuće u ekskluzivnom kraju Bel heven, u Griniču. Bob ih je odmah otvoreno upitao kad misle da se venčaju sad kad Gronja čeka bebu, a što se već dugo očekuje. Najzad, to im je prvo unuče i Bob im je neuvijeno stavio do znanja da mora nositi njihovo prezime. Gronja se sva skamenila – kad je sateraju u ćošak, ona se sva nakostreši, a naročito s Metovim ocem – pa je odgovorila da će se Met i ona dogovoriti o tome.

Nedelju dana kasnije, u njihovom stanu u četvrti Trajbe-ka zazvonio je interfon na ulazu i najavio dolazak kombija iz robne kuće *Blumingdejl* sa isporukom kompletnih potrešćina za dečju sobu i bebu. Sujeverna zbog preranog unošenja takvih stvari u kuću, Gronja ih je uputila da sve odnesu i smeste u podrum, gde će ostati dok se ne približi termin. Dok je gledala gomilu kutija naslaganih u uglu, Gronja je znala da Elejn ništa nije zaboravila.

„Propade naš plan za izlet u *Blumi* da biramo krevetac i marku pelena koja mi se sviđa“, promrmljala je nezahvalno Gronja Metu te večeri.

„Gronja, mama samo pokušava da nam pomogne“, branio se Met. „Zna da ja ne zarađujem mnogo. Tvoji su prihodi dobri ali neredovni. Možda ću čak i razmotriti mogućnost da ipak na kraju uđem u tatin biznis, sad kad je malecko na putu.“ I Met pokaza na Gronjin nevelik ali ipak vidno izbočen trbuh.

„Ne, Mete!“ usprotivila se. „Dogovorili smo se da nikad to nećeš učiniti. Kad bi radio sa ocem, nikad ne bi imao slobodan život. Znaš koliko je nadmoćan.“

Odustala je u pokušaju da odvali busen trave i umesto toga se zagledala u more. Ljutito se setila te svoje ublažene primedbe u razgovoru s Metom. Bob je bio nenormalno opterećen kontrolom kad je u pitanju njegov sin. Iako je razumela da mora biti razočaran zato što Meta ne zanima preuzimanje porodičnog biznisa u oblasti investicija, nije mogla da shvati pomanjkanje interesovanja za sinovljevu karijeru, kao ni to što se time ne ponosi. Metu je veoma dobro išlo, postao je priznati stručnjak u oblasti dečje psihologije. Bio je redovni profesor na Univerzitetu Kolumbija i stalno su ga zvali da bude gostujući predavač na drugim univerzitetima širom Sjedinjenih Država. Isto tako, Bob

se neprekidno odnosio pokroviteljski prema Gronji, što se naročito videlo po sitnim ali oštrim primedbama na račun njenog vaspitanja i obrazovanja.

Ako ništa drugo, Gronja je osećala olakšanje što su u prošlosti odlučno odbijali materijalnu pomoć od Metovih roditelja. Bila je paranoična čak i u prvo vreme, kad je ona pokušavala da postane ime i stekne ugled kao vajarka, a Met završavao doktorske studije, i kad su jedva uspevali da plate stanarinu za stančić s jednom spavaćom sobom. I to s razlogom, mislila je; blistave, besprekorno odevene devojke iz Konektikata, koje je upoznala preko Meta i njegove porodice, nisu mogle biti veća suprotnost jednoj neprefinjenoj devojci iz irske zabiti, školovanoj u samostanu. Možda je bilo suđeno da propadne...

„Zdravo.“

Gronja se trglala na zvuk nečijeg glasa. Obazrela se oko sebe ali nikog nije videla.

„Rekoh, zdravo.“

Glas je dopirao iza njenih leđa. Okrenula se za sto osamdeset stepeni i videla njegovu vlasnicu. Iza nje je stajala Aurora. Srećom, danas u farmerkama, vetrovci koja je progutala njenu sitnu priliku i s vunenim šeširom što je skrivao divnu riđu kosu osim ponekog odbeglog pramena. Lice joj je bilo sitno i lepo oblikovano, srololiko, a krupne oči i pune ružičaste usne nesrazmerno velike u odnosu na platno na kom su naslikane.

„Zdravo, Aurora.“

Gronjin pozdrav izazvao je iznenađenje u Aurorinim očima. „Otkud znaš kako se zovem?“

„Videla sam te juče.“

„Zaista? Gde?“

„Ovde na stenama.“

„Stvarno?“ Aurora se namrštila. „Ne sećam se da sam juče bila ovde. A naročito ne da sam razgovarala s tobom.“

„Nisi razgovarala sa mnom, Aurora. Samo sam te videla“, objasnila je Gronja.

„Otkud onda znaš kako se zovem?“ Aurora je govorila odsečnim, engleskim akcentom.

„Pitala sam majku ko bi mogla biti mala devojčica s divnom dugom riđom kosom.“

„A otkud ona zna?“, upita dete zapovednički.

„Ceo život živi ovde u selu. Kazala je da ste pre nekoliko godina otišli odavde.“

„Jesmo. Ali sad smo se vratili.“ Aurora pogleda ka moru i raširi ruke kao da želi da zagrlj obalu. „I obožavam ovo mesto! A ti?“

Gronja je osetila da je Aurorino pitanje zapravo izjava s kojom mora da se složi. „Naravno, obožavam. Tu sam se rodila i tu sam odrasla.“

„Dakle“ – Aurora se graciozno smestila na travu pored Gronje i prodorno je pogledala plavim očima – „kako se *ti* zoveš?“

„Gronja. Gronja Rajan.“

„Pa, ne bih rekla da sam ikad čula za tebe.“

Gronji dođe da se nasmeje tom starmalom Aurorinom izražavanju. „Mislim da i nema razloga za to. Ne živim ovde gotovo deset godina.“

Aurorino lice sinu od zadovoljstva i ona pljesnu ručicama. „To onda znači da smo se obe istovremeno vratile ne mesto koje obožavamo.“

„Da, valjda.“

„Onda možemo jedna drugoj praviti društvo! Možeš mi biti nova drugarica!“

„To je veoma ljubazno od tebe, Aurora.“

„Pa mora da si usamljena.“

„Može biti da si u pravu...“ Gronja se nasmešila. „A ti? Jesi li i ti ovde usamljena?“

„Ponekad jesam.“ Aurora sleže ramenima. „Tata uvek ima puno posla i često je odsutan, pa je tu samo domaćica da se s njom igram. A ona baš i ne ume da se igra.“ Aurora nezadovoljno nabra prćasti pegavi nosić.

„O, bože“, primeti Gronja ne znajući šta drugo da kaže. Ova neobična devojčica ju je istovremeno zbunjivala i razoružavala. „Mora da imaš drugarice u školi, zar ne?“

„Ja ne idem u školu. Moj otac voli da budem kod kuće, s njim. Umesto toga imam guvernantu.“

„Pa gde je ona danas?“

„Tata i ja smo zaključili da nam se ne sviđa pa smo je ostavili u Londonu.“ Aurora se iznenada zakikota. „Samo smo se spakovali i otišli.“

„Shvatam“, kaza Gronja iako uopšte nije shvatala.

„Imaš li ti neki posao?“, upita Aurora.

„Da, imam. Ja sam skulptorka.“

„Je l' to neko ko pravi statue od gline?“

„Da, moglo bi se tako reći“, odgovori Gronja.

„Oh, znaš li za papirmaše?“ Aurora sva sinu. „Ja *obožavam* papirmaše! Nekad sam imala dadilju koja mi je pokazala kako da pravim zdelice, pa smo ih bojile i onda sam ih davala tati kao poklon. Hoćeš li da dođeš kod mene da pravimo papirmaše? Molim te.“

Gronju je očarala Aurorina preduzimljivost i istinsko uzbudjenje. „U redu“, klimnula je glavom, „ne vidim zašto ne bih.“

„Hoćeš li sad da dođeš?“ Aurora je uze za ruku. „Možemo da pođemo gore u kuću i da napravimo nešto za tatu pre nego što otputuje.“ Ispružila je ruku i stala da je cima za kapuljaču. „Molim te reci da hoćeš!“

„Ne, Aurora, nikako ne mogu sada. Treba da odem i nabavim sve da bismo nešto pravile. A osim toga, moja mama će misliti da sam se izgubila“, dodala je.

Gronja vide kako se devojčici lice smračilo, kako joj nestaje sjaj iz očiju i kako joj je telo omlitavelo i nekako se obesilo. „Ja nemam mamu. Nekad sam je imala, ali je umrla.“

„Mnogo mi je žao, Aurora“ Gronja nagonski ispruži ruku i nežno potapša devojčicu po ramenu. „Mora da ti mnogo nedostaje.“

„Nedostaje mi. Bila je najlepša na svetu, bila je posebna. Tata uvek kaže da je bila anđeo i da su zato došli drugi anđeli da je odvedu, da ode u raj, gde joj je i mesto.“

Gronja zadržta videvši Aurorin očigledan bol. „Sigurna sam da je tvoj tata u pravu“, složila se. „I bar njega imaš.“

„Da, imam“, složila se Aurora, „i on je najbolji otac na svetu, a i najlepši. Znam da bi se zaljubila u njega kad bi ga videla. Svaka dama se zaljubi u njega.“

„E pa, onda ću morati da ga upoznam, zar ne?“, nasmeši se Gronja.

„Da.“ Aurora najednom skoči s trave i uspravi se. „Sad moram da idem. Bićeš ponovo ovde sutra u isto vreme.“

To nije bio zahtev nego naređenje.

„Ja...“

„Dobro.“ Aurora se zatim spontano bacila Gronji u naručje i zagrlila je. „Ponesi sve što treba za papirmaše, a onda ćemo gore, mojoj kući, pa ćemo celo prepodne praviti zdele za tatu. Čao, Gronja, vidimo se sutra!“

„Doviđenja.“ Gronja joj je mahnula i posmatrala kako skakuće kao mlada košuta duž litice. Čak i u kabanici i patikama, pokreti su joj bili ljupki.

Kad joj se Aurora izgubila iz vida, Gronja je duboko udahnula sa osećanjem kao da je bila pod dejstvom nekih

čini; kao da je bila u vlasti nekog malog nestvarnog bića. Ustala je, protresla glavom da je razbistri, pitajući se šta će joj majka reći kad čuje da će Gronja sutra ići u kuću Danvorli da se igra s Aurorom Lajl.